

Управління культури і туризму
Сумської обласної державної адміністрації
Обласний комунальний заклад
«Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського»

*(до 80-річчя від дня народження письменника,
журналіста, шістдесятника
Василя Симоненка
(1935-1963))*

Бібліографічний покажчик

Суми 2015

Управління культури і туризму
Сумської обласної державної адміністрації
Обласний комунальний заклад
«Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського»

Гамлет української землі

*(до 80-річчя від дня народження письменника,
журналіста, шістдесятника
Василя Симоненка
(1935-1963))*

Бібліографічний покажчик

Суми 2015

ББК 91.9:83

Г18

Гамлет української землі : біобібліографічний покажчик : до 80-річчя від дня народження письменника, журналіста, шістдесятника Василя Симоненка (1935–1963) / ОКЗ «Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського» ; уклад. Н.В. Стеценко. – Суми, 2015. – 16 с.

Склала
Відповідальна за випуск
Комп'ютерний набір
Тираж 5 прим.

Стеценко Н.В.
Тогобіцька Л.М.
Оберлянд І.М.

Видатний український письменник, лауреат Державної премії України ім. Тараса Шевченка Василь Андрійович Симоненко народився 8 січня 1935 року в селянській сім'ї в селі Біївці Лубенського району на Полтавщині. Походив він із найдревнішого та найаристократичнішого на землі роду – роду хліборобів. Так і називав його Іван Драч: «Син мужицький, золоте коріння». Дитинство майбутнього поета припало на роки війни, було важким, голодним. Зростав Василь без батька, який покинув сім'ю. Батько прийшов до сина уже в Черкаси, коли про того вже заговорили як про чесного та принципового журналіста й поета. Василь уже мав свою міську оселю, батько переночував у його хаті одну ніч, а на ранок син сказав: «Будемо, батьку, прощатися, ти дуже пізно прийшов».

Ось що писав поет про своє дитинство:

*«В мене була лиш мати
Та був іще сивий дід, –
Нікому не мовив «тату»
І вірив, що так і слід.»*

Мати тяжко працювала, заробляючи горьований шматок хліба. Допомогали дідусь і бабуся.

Дитячі враження лягли в основу багатьох поезій. І коли у вірші «Жорна» поет згадує, як «материнські руки тягли за ручку камінь без кінця», то і його дитячим рукам випало молоти на жорнах борошно на хліб насущний.

Дідусь і бабуся дуже любили свого кмітливого внука. Їхню любов і турботу пам'ятав Василь до останніх днів свого короткого життя. І найкращі, найпоетичніші вірші Симоненка про діда Федора:

*«...Я вірив, що краще всього –
Пісні, які знав дідусь.
Вмоцнь на коліна до нього
І в очі йому дивлюсь*

*... І плачу, було, й сміюся,
Як слухаю ті пісні...
Спасибі ж тобі, дідусю,
За те, що ти дав мені.»*

«У класі Василь виділявся серед учнів, по-перше, своїм бідним одягом, по-друге, – своїм розумом. Навіть учителі не читали стільки книжок, як наш найкращий учень...» – згадувала його вчителька Уляна Миколаївна Демченко. Віршувати хлопець почав ще в шкільні роки, вміщував вірші у шкільній стіннівці.

У 1952 році В. Симоненко вступив на факультет журналістики Київського університету, де водночас із ним навчалися Ю. Мушкетик, В. Шевчук, Т. Коломієць, С. Тельнюк.

Студентське життя було багате на дружбу, на цікаві особистості, творчі суперечки, мрії про майбутнє. Щоб якимось полегшити своє матеріальне становище, а ще щоб набути газетярського досвіду, практики журналістської роботи, Симоненко почав працювати

секретарем в університетській багатотиражці.

У роки навчання Симоненко продовжує писати, але з друком своїх творів не поспішає. Активно працює у вузівській літературній студії, де його обрали старостою.

По закінченні університету Василь Симоненко працює в газеті «Черкаська правда», потім у «Молоді Черкащини», власним кореспондентом «Робітничої газети». Як журналіст він сміливо торкався різних сфер життя, різко критикував вияви бюрократизму, неувagi до трудівників, теплим словом

відгукувався про добрих людей.

Друкує В. Симоненко й вірші, однак ті з його творів, у яких порушувалися гострі проблеми тогочасності, висловлювалися найглибші думки, звичайно, не могли бути опубліковані. Та й ті поезії Симоненка, як і решти шістдесятників, що були надруковані, офіційна критика всіляко намагалася приглушити, оббрехати, звинуватити їх автора у гріхах, починаючи від формалізму і закінчуючи буржуазним націоналізмом.

Напроресні 1960 року в Києві був заснований Клуб творчої молоді. На горі партократам з'явилася ініціативна й динамічна громадська інституція, яка ставила за мету об'єднати духовні й фізичні зусилля молодого покоління для розбудови оновленої України. Пізніше поетів, які належали до цього Клубу, почали називати шістдесятниками.

Перша хвиля шістдесятників була поетичною і переважно інтимно-ліричною. Це був спротив засиллю декларативної публіцистичної поезії. Василь Симоненко якийсь час ішов на цій хвилі.

Друга хвиля була громадянсько-публіцистичною, але публіцистичність була іншого гатунку, вона зігрівалася щирим

патріотичним почуттям, була звернена не до «керівної» ролі партії комуністів, а до національної історії, трагічної долі народу, звеличувала просту людину, яка на своїх плечах несла тягар доби.

Василь Симоненко став душею й окрасою цього Клубу. Охоче їздив Україною, як загально визнаний поет брав участь у літературних вечорах і творчих дискусіях, виступав перед робітничою і селянською молоддю, прагнучи пробудити в душах ровесників жагу до національного відродження.

Василь Симоненко одним із перших забив екологічну тривогу і за всілякі негаразди клав відповідальність і на своє покоління.

*«Ми винуваті, що міліють ріки
І лисинами світять береги,
Що десь духовні лупляться каліки
І виростають наші вороги.
Будь проклят спокій! Досить нарікати
На клопітливий і суворий час!
Грядуть сини – барометри кирпаті,
Вони за все спитають завтра нас.»*

Проте просвітницька діяльність не задовольняла Василя. Він прагнув роботи з конкретними, зримими результатами. Такими, що зробили б неможливими реставрацію сталінщини на рідній землі. У Клубі він вів роботу в комісії, яка перевіряла чутки про масові розстріли в енкаведистських катівнях і вишукувала місця потаємних поховань жертв сталінського терору. Разом з Аллою Горською вони обходили десятки прикиївських сіл, опитували сотні тамтешніх жителів, виявляли урочища, де, за свідченням селян, більшовицькі кати ховали жертв своїх мерзенних злочинів.

Саме за участю Симоненка були відкриті могили жертв сталінізму на Лук'янівському і Василівському кладовищах, у хащах Биковнянського лісу. З його участю тоді ж був написаний і відправлений до Київської міськради Меморандум із вимогою оприлюднити ці місця скорботи й перетворити їх у національні меморіали. Цей вчинок Василя Симоненка був високим громадянським подвигом і водночас власноруч складеним вироком. Бо відтоді талановитий поет опинився, за компартійною термінологією, «у сфері особливого зацікавлення відповідних державних органів».

За «відлигою» весна так і не настала. Скорботною епітафією «відлизі» звучать слова, записані Симоненком до свого щоденника 3 вересня 1963 року: «Друзі мої припишкли, про них не чути й слова. Друковані органи стали ще бездарнішими й зухвалішими. "Літературна Україна" каструє мою статтю, "Україна" знущається над моїми віршами. Кожен лакей робить, що йому заманеться... До цього можна додати, що у квітні були зняті мої вірші у "Зміні", зарізані у "Жовтні", потім надійшли гарбузи з "Дніпра" й "Вітчизни"».

На той час Василь уже точно знав, що до смерті йому залишилось недовго. Але, будучи людиною мужньою і дещо фаталістичною, не скаржився на долю.

Смерть двадцятивосьмирічного лицаря української поезії уже кілька десятиліть оповита туманом загадок, легенд, пліток. Василя Симоненка було по-звірячому побито міліціонерами влітку 1962 року. Про це раніше було заборонено говорити, але після цього побиття поет тяжко захворів і в грудні 1963 року його не стало. Після його смерті вийшла збірка поезій «Земне тяжіння». У 1965 році вийшла збірка новел «Вино з троянд». І лише з плином часу стає зрозуміло, кого втратила Україна. Сьогодні Василь Симоненко усвідомлюється як загальнонаціональний поет України, як Шевченко новітньої доби.

Творчість поета міцно вростає в нашу свідомість і нашу духовність. На знак вшанування пам'яті поета започатковані обласні й республіканські премії його імені. Лауреатами цих премій уже стали високоталановиті поети, які продовжують його

справу щодо виховання в молоді високого патріотизму, моральності та духовності, національної честі й гідності.

Наче нічого нового, невідомого читачеві не говорить поет. Але він здатний перевернути душу, примушує замислитися над таким простим і таким складним питанням:

«Ти знаєш, що ти – людина?

Ти знаєш про це чи ні?

Усмішка твоя – єдина,

Мука твоя – єдина,

Очі твої – одні».

У 1995 році Василь Симоненко посмертно нагороджений Державною премією України ім. Тараса Шевченка.

Поховали видатного поета України Василя Симоненка в Черкасах. На пам'ятнику – слова із його «Лебедів материнства»:

*«Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки
Батьківщину».*

Твори Василя Симоненка

Симоненко, Василь. Твори : у 2 томах. Т. 1 : Поезії. Казки. Байки. З неопублікованого. Проза. Літературні статті. Сторінки щоденника. Листи / упоряд. Г.П. Білоус, О.К. Лищенко. – Черкаси : Брама-Україна, 2004. – 424 с.

Симоненко, Василь. Твори : у 2 томах. Т. 2 : Статті. Рецензії. Нариси. Виступи. Листи. Автографи. Документи біографічного характеру / упоряд. Г.В. Суховершко, П.М. Жук, Т.А. Клименко, С.У. Кривенко. – Черкаси : Брама-Україна, 2004. – 320 с.

Симоненко, Василь. На схрещених мечях : вибрані твори / передм. О. Гончара ; упоряд., післямова, комент. В. Костюченка. – К. : Пульсари, 2004. – 384 с. – (Б-ка Шевченківського комітету).

Симоненко, Василь. Вибране : для серед. та ст. шк. віку / упоряд. текстів, підготов. комент., прим. та навч.-метод. матеріалів Г.М. Кирпи і Д.С. Чередниченка. – К. : Школа, 2002. – 253 с. : ілюстр. – (Шкільна хрестоматія). – Бібліогр. : С. 242-244.

Симоненко, В.А. У твоєму імені живу: поезії, оповідання, щоденникові записи, листи / упоряд. та післямова В.В. Яременка ; передмова О.Т. Гончара : [ілюстр. В.І. Касіяна, М.І. Стратілата ; упоряд. фотоіл. матеріалу Д.С. Чередниченка]. – 3-тє вид. – К. : Веселка, 2003. – 382 с. : ілюстр.

Симоненко, Василь. Ти знаєш, що ти – людина : вірші, сонети, поеми, казки, байки / передм. В.А. Гончаренка. – К. : Наукова думка, 2005. – 296 с. – (Бібліотека школяра).

Симоненко, В.А. Я кличу вас у відчаї не гнуться : поезії, казки / упоряд. М. Томенко, П. Засенко ; передмова П. Засенка ; худож. М. Стратілат. – К. : Вид. дім «Власті». – К., 2002. – 407 с.

Симоненко, Василь. Берег чекань : поезії / вибір і коментарі І. Кошелівця. – К. : Наукова думка, 2001. – 248 с.

Симоненко, Василь. Салюти миру : вірш // Мистецтво в школі (музика, образотворче мистецтво, художня культура). – 2012. – № 4. – С. 2.

Симоненко, Василь. Подорож у країну Навпаки : [віршована казка] // Українські класики – дітям : позакласне читання в початковій та середній школі / упоряд. І.Ю. Рогінська. – Х. : Ранок, 2012. – С. 206-216.

Симоненко, Василь : [Добірка віршів] : Василеві Симоненку – 75 // Дніпро. – 2011. – № 1. – С. 101.

Про Василя Симоненка

Книги

Василь Симоненко : «Україно, ти моя молитва...» : біобібліографічний нарис / авт. нарису Л. Тарнашинська ; бібліограф-упоряд. Г. Гамалій ; наук. ред. В. Кононенко ; Нац. парлам. б-ка України. – К., 2007. – 119 с. – М/м № 3639 (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління: Вип. 11).

Сом, М.Д. З матір'ю на самоті : [книжка про В. Симоненка] / М.Д. Сом. – К. : Молодь, 1993. – 128 с. : фотоіл.

Яременко, В.В. «Щоб правду більш не кидали за ґрати...» : літ. портрет Василя Симоненка. – 3-тє вид. – 23 с. – (Урок літератури).

Статті:

Барабаш, Ф. Поборник правди, честі та краси : 8 січня виповнюється 75 років від дня народження Василя Симоненка [спогади сучасників] / Ф. Барабаш // Шкільна бібліотека. – 2009. – № 12. – С. 57.

Бейдик, Олександр. Співець України та краєзнавець від Бога : до 75-річчя від дня народження поета Василя Симоненка : [життя і творчість ; краєзнавча діяльність ; добірка віршів ; хата-музей поета] / Бейдик, Олександр // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2010. – № 12. – С. 3-7. – Бібліогр. : с. 7.

Бурко, О. Твір, що вчить дітей оптимізму : [про твір В. Симоненка «Цар Плаксій та Лоскотон】 / О. Бурко // Дивослово. – 2003. – № 2. – С. 67.

Васюта, С. Сприйняття образного поетичного слова і розвиток естетичних смаків старшокласників : матеріали до уроків з вивчення інтимної лірики В. Симоненка // Українська література в загальноосвітній школі. – 2007. – № 9. – С. 20.

Гончаренко, В. Закоханий палко у рідний край : [передмова] / В. Гончаренко // Симоненко, В. Ти знаєш, що ти людина. – К. : Наукова думка, 2005. – С. 5-24.

Засенко, П. До глибини народного гніву : [передмова] / П. Засенко // Симоненко, В. Я кличу вас у відчаї не гнуться : поезії. – К. : Вид. дім «Власті», 2002. – С. 10-53.

Захарченко, В. Поет з горніх Шевченкових вершин : [післямова] / В. Захарченко // Симоненко, В. Я кличу вас у відчаї не гнуться : поезії. – К. : Вид. дім «Власті», 2002. – С. 389-401.

Доля й голос поета : [Василь Симоненко] // Українська мова та література. – 2003. – № 16. – С. 12.

Капелюх, Г. «Я хочу правди бути вічним другом...» : [творчість Василя Симоненка] // Дивослово. – 2005. – № 6. – С. 26.

Кирикович, Зоя. Духовна краса людини-трудівника в оповіданні Василя Симоненка «Дума про діда» / Кирикович, Зоя // Українська література в загальноосвітній школі. – 2012. – № 2. – С. 28-29.

Колісник, С. Страшна війна очима Василя Симоненка / С. Колісник // Українська мова та література. – 2006. – № 14-15. – С. 34.

Косиченко, Л. Калина зріє на морозі : [про Василя Симоненка] / Л. Косиченко // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 18. – С. 10.

Марко, В. Осяяння в художній концепції Василя Симоненка / В. Марко // Дивослово. – 2007. – № 4. – С. 21.

Не поет, бо це до болю мало ... (40 років як не стало Василя Симоненка – українського поета) // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2004. – № 2. – С. 1.

Павленко, Марина. «Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу» : про дитинство і виховання Василя Симоненка / Павленко, Марина // Палітра педагога. – 2013. – № 5. – С. 3-5.

Патока, В.В. І голос твій нам душі окриля : до 75-річчя від дня народження В.А. Симоненка (1935-1963) / В.В. Патока // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2010. – № 1. – С. 35-47. – Бібліогр.: с. 44-47.

Пахаренко, В. Як він ішов. Духовний профіль Василя Симоненка на тлі його доби // Українська мова та література. – 2005. – № 1. – С. 5.

Подобєд, Олена. Василь Симоненко: поет і громадянин : документальна вистава на 5 дій для учнів 11-х класів / Подобєд, Олена, Матвієнко, Надія // Історія України (Шкільний світ). – 2013. – № 8. – С. 9-13. – Бібліогр.: с. 13.

Прилипко, Т. Ю. В. Симоненко "Цар Плаксієв та Лоскотон". Характеристика дійових осіб: мова твору / Т. Ю. Прилипко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2011. – № 9. – С. 9-11.

- Римар, Н. В.** У світі казки В. А. Симоненка / Н. В. Римар // Все для вчителя. – 2011. – № 34-36. – С. 99-101.
- Романова, Н.** Альтернативна модель суспільства в сатиричній творчості Василя Симоненка / Н. Романова // Слово і час. – 2010. – № 1. – С. 52.
- Сом, М.** «Я воскрес, щоб із вами жити» / М. Сом // Літературна Україна. – 2009. – № 2. – С. 1.
- Тихолоз, Б.** Метод щирості. Світлий реквієм Василеві Симоненкові до недожитого 70-ліття / Б. Тихолоз // Дивослово. – 2005. – № 1. – С. 50.
- Ткаченко, Анатолій.** Лірика Василя Симоненка: текстологічно-стильові колізії / Ткаченко, Анатолій, Ткаченко, Дана // Слово і Час. – 2011. – № 6. – С. 61-70. – Бібліогр.: с. 70.
- Трусова, Вікторія.** Вивчаємо казку Василя Симоненка "Подорож у країну Навпаки" : 5 клас / Трусова, Вікторія // Українська література в загальноосвітній школі. – 2012. – № 1. – С. 28-30.
- Цеков, Юрій.** «Драматизм руху тексту у вирі часу» : (кілька зауваг до сучасних тлумачень одного з шедеврів Василя Симоненка) / Цеков, Юрій // Науковий світ. – 2011. – № 12. – С. 13.
- Чемерис, В.** Земля, що його народила : [мала батьківщина Василя Симоненка – с. Біївці, що на Полтавщині] / В. Чемерис // Літературна Україна. – 2010. – № 1. – С. 7.
- Чух, Г.** «Лицар на білому коні» : [Василь Симоненко] / Г. Чух // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2005. – № 1. – С. 31.
- Шпак, В.** «Хай мовчать Америки й Росії, коли я з тобою говорю» : [про поета Василя Симоненка] / В. Шпак // Голос України. – 2009. – № 20. – С. 21.
- «Я для тебе горів, український народі!..»** : до 70-річчя від дня народження В. Симоненка // Знаменні дати. Календар-2005. – К. : Україна, 2005. – С. 14-18. – Бібліогр. : с. 18.

м. Суми, вул. Петропавлівська, 51
тел./факс: 22-00-82, тел. 22-00-66, 22-00-82
<http://sodb.sumy.ua>
biblioteka.sumy@mail.ru